

BRANDKÅRSTIDSKRIFT

Nr 6

ORGAN FÖR SVENSKA BRANDKÅRERNAS RIKSFÖRBUND

Redaktion: Styrmansgatan 1, Stockholm. - Tel. 60 63 08. - Postgiro 4870.

Redaktör och utgivare: Kapten. Erik Gillner.

1943

25 årgången

Några synpunkter på skogseldsläckning.

Av 1. Brandkapten *T. Mohlin*.

Kungl. Skogsstyrelsen och Luftskyddsinspektionen tillsatte i maj 1942 en kommitté för utredning av med skogsbrandsläckning förenade problem. Den jämförelsevis regniga sommaren förra året tillät ej prov i tillräcklig omfattning, och arbetet är därför ännu ej slutfört, men vissa erfarenheter ha dock gjorts, som kunna vara till ledning. Eftersom skogsbrandperioden nu är inne, kan det därför vara skäl i att delgiva hittills gjorda erfarenheter.

Utrymmet tillåter givetvis ej att här gå in på alla de mycket komplicerade förhållandena, som höra samman med skogsbrandsläckning i större omfattning. Enligt lagen om släckning av skogseld är emellertid envar i trakten bosatt arbetsför man mellan aderton och sextio år skyldig att deltaga. Litet var kan således råka ut för detta arbete, och det är därför önskvärt,

att så många som möjligt ha en smula begrepp om tekniken.

De gamla kända metoderna med användande av ruskor stå sig alltfjämt. Skogsbrandsläckningen är ansträngande och ofta även långvarig. Det gäller därför att arbeta ekonomiskt och spara på krafter, na, d. v. s. se till att det blir mesta möjliga effekt av nedlagt arbete. Mot denna regel brytes det ofta, vilket ej är förvånande, eftersom de i arbetet deltagande många gånger sakna rutin, vilket har till följd att de vanligen huvudstupa kasta sig över elden, oavsett om angreppsmöjligheterna äro gynnsamma eller ej. Här gäller liksom vid all kamp att inte ta upp striden vid de tillfällen, då motståndaren är särskilt stark eller på den plats, där angreppsmöjligheterna äro o-gynnsamma. Motståndaren, elden, skall därför om möjligt först för-

svagas, innan den slutgiltigt nedkämpas. Det är dålig taktik att angripa elden, där näringen är god, d. v. s. där det är gott om brännbart materiel. Den linje, där elden skall angripas, bör därför först rensas från löst ris och annat brännbart, som lätt kan undanskaffas. Vid rensningen skall det brännbara kastas in på brandområdet och således icke placeras på det område, som skall skyddas. Det är god ekonomi med arbetskraften att för detta ändamål offra någon mindre del av förterrängen och där utan att utsätta släckningsmanskaper allt för mycket för hetta och rök planmässigt förbereda angreppslinjen. Kastar sig släckningsmanskaper med ruskorna utan urskiljning direkt på elden, ta krafterna snart slut, om hettan och röken äro besvärande. De flesta människor tåla nämligen ej långvarigt arbete i hetta och rök. Endast då elden är mycket måttlig, bör man utan vidare gå direkt till angrepp. Då elden når det uppressade området eller eljest ger intryck av att vara svag, angripes den med ruskor, gjorda av unggran eller enbuskar. Har man tillfälle att blöta ruskor, na, ökas deras varaktighet. Ruskorna skola föras med en sopande eller skjutande rörelse, som föser de brinnande ämnena in i brandområdet och därigenom åstadkommer ett avbränt glöte, fritt från brännbara eller glödande ämnen. Tekniken går således ut på att skilja den brinnande markbeklädnaden från den obrända.

Det är felaktigt att svänga ruskor högt över huvudet och enbart slå våldsamt på elden. Härigenom riskerar man, att bränder följa med upp och kastas omkring bakom ryggen på den släckande och där giva anledning till nya eldhärdar. Hög ruskföring är dessutom onödigt tröttnande. Om elden vid sopandet biter sig fast i gränslinjen, kan det vara motiverat att med

slag söka kväva densamma. Men även då bör ruskan föras lågt. Den kvarhålls ett ögonblick på marken efter slaget för att öka den kvävande verkan. Sedan elden och pyrande bränder genom detta begränsningsarbete, som bör genomföras jämförelsevis snabbt, kvävt och avlägsnats från gränslinjen, säkras denna ytterligare genom att eventuellt kvarvarande brandämnen noggrant undanskaffas, varefter mineraljorden i gränslinjen blottas eller uppkastas i en sträng.

I de mera tätbebyggda delarna av vårt land blir det allt mera vanligt, att de ursprungligen endast för bekämpande av samhällsbränder avsedda brandkåren tagas i anspråk även för släckning av skogseldar. På grund av sin tyngd och den därav följande begränsade rörligheten, lämpar sig brandkårens vanliga materiel visserligen mindre väl för skogseldsläckning, som fordrar stor rörlighet, men äro förhållanden för uppställande av spruta och utläggande av slang ej alltför ogynnsamma, kan man alltid räkna med god effekt, om en brandkårsavdelning insättes.

Brandkåren är vid bekämpande av vanliga bränder van att direkt angripa eldhärden. Det ligger därför nära till hands för brandmännen att begagna samma metod, då de ge sig i kast med skogsbranden. Den vid vanliga bränder begagnade tekniken passar emellertid ej för skogseldsläckning. Vid brand i byggnader, upplag m. m. strävar man efter att med vattnet släcka det antända materialet. Vid skogsbrand får det mesta av det antända brinna ut, och endast under eftersläckningen blir det fråga om att i egentlig mening släcka. Inte ens vid brandens begränsning skall vattnet användas mot själva elden. Riktas strålen mot elden, slocknar denna visserligen omedelbart, men samtidigt ökas rökbildningen, och röken lägger sig, då elden slocknar

och därmed värmebildningen upphör, mera horisontalt och blir därigenom än mera besvärande. Den skymmer dessutom sikten, vilket ytterligare försvårar arbetet.

Då slang användes vid skogseldsläckning skall man liksom vid arbete med ruskor sträva efter att först begränsa elden och därefter säkra den vunna gränslinjen. Skogseldsläckningen bör därför genomföras så, att elden hejdas genom att gränslinje upplägges medelst vattenbegjutning framför eldbandet. Denna begränsningslinje lägges i allmänhet så nära eldgränsen som möjligt, dock med hänsyn till att strålföraren kan röra sig utan allt för mycket generas av hettan. Det är bättre att snabbt få ut en vattenlinje några meter från eldbandet än att långsamt och med besvär tillkämpa sig en begränsningslinje invid eldbandet. Slangen skall läggas så, att den ej kan skadas av branden, vilket åtminstone under allvarligare förhållanden kan vara en anledning att ej gå allt för nära eldbandet.

Tyvärre ha skogsbrandsläckningskommitténs prov ännu ej kunnat giva ett slutgiltigt svar på, hur strålröret vid olika markförhållanden skall föras.

I de flesta fall torde det vara lämpligast att vid begränsningsarbetet rikta strålen nedåt och linjera upp en 25 till 50 cm bred bevattnad linje. Är munstyckstrycket gott, verkar vattnet på djupet samtidigt som myllan ältas omkring av strålen och stänker ut åt sidorna. Det går på detta sätt rätt snabbt att lägga ut en linje av tillräcklig bredd.

Vid hård blåst särskilt på öppen mark, där lågorna kunna ligga ett par meter framför det egentliga eldbandet, tala de vid proven gjorda erfarenheterna för att ett bredare bälte bör utläggas. Spridd stråle ger härvid snabbare resultat. Visserligen får man på detta

sätt ej någon djupverkan, men då elden når det ytbeuktade bandet, går den succesivt ned och slocknar. Bandets bredd anpassas efter lågornas längd, vindstyrkan samt det brännbara materialets beskaffenhet och mängd. Ett par meter torde i de flesta fall vara tillräckligt, och endast undantagsvis synes bredare bälte vara nödvändigt. Ju större lågor och ju hårdare vind, desto bredare vattenband.Utförda prov tyda på, att vid ytbeuktning en vattenmängd av 0,5—2 liter pr kvadratmeter är tillräcklig.

När elden begränsats, ligger slangen parallellt med gränslinjen. Eldgränsen säkras därefter genom att strålföraren går tillbaka samma väg, varvid strålröret föres i själva gränslinjen så att djupverkan erhålles. Samtidigt eftersläckes stubbar, grenar och andra "rökar", som befinna sig i närheten av gränslinjen för att på detta sätt bredda säkringsbältet.

Under begränsningsarbetet gäller det framför allt att inte fastna på en punkt utan se till att verksamheten hela tiden är rörlig, d. v. s. ständigt går framåt. För att strålföraren inte skall fastna, är det nödvändigt, att han har tillräckligt med slang utlagd i manöverbågar till sitt förfogande. Ett mycket vanligt fel är, att slangen lägges ut så, att den nått och jämnt når eldgränsen, och sedan står strålföraren på en och samma plats och dränker igenom så stor yta av brandområdet, som kan nås av strålen. Redan från början skall därför strålföraren tänka på, att han har manöverslang till sitt förfogande. För att vid inkoppling av nya längder kunna bryta slangledningen, insattes ett grenrör på den plats, där slangen når eldgränsen. Allt eftersom slangen påbygges, inkopplas ytterligare grenrör på lämpliga avstånd. Det är tidsbesparande att koppla in 2 å 3 läng-

der samtidigt. Slangen lägges då i en eller flera bukter framåt längs begränsningslinjen med strålröret i närheten av kopplingsstället, varefter slangens under arbetet efter hand rätas ut. Visserligen kräver detta folk för manövreringen, men härtill kan civil arbetskraft användas. Det är lämpligt, att den rörliga delen av slangens härvid vilar på dessa medhjälparens skuldror.

63 mm slang är obehvämt att handskas med i skogen. De gjorda proven visa, att den vattenmängd, som erhålles genom 25 mm slang och ett 6 mm munstycke, i de allra flesta fall är tillräcklig för att hejda elden. Det är därför fördelaktigt att använda 63 mm slang som stamedning och arbeta med den smalare slangens. Det sparar både tid, folk och krafter.

Vattenbehovet vid skogseldsläck-

ning är så ringa, att man åtminstone utmed begränsningslinjen med fördel kan ersätta den tyngre 63 mm slangens med den lätthanterligare 52 mm.

Eftersläckning med vatten är på större områden vanligen vare sig ekonomisk eller tidsbesparande. Att övertäcka brinnande stubbar och "rökar" med jord är effektivare. Där mineraljorden är svåråtkomlig, kan det dock vara fördelaktigt att använda vatten. Eftersläckningen skall härvid utföras som punkt-släckning, d. v. s. endast de platser, där uppstigande rök varslar om att elden bitit sig fast, skola begjutas. Att genomdränka även de områden, där allt brännbart för-
tärts, är onödigt arbete. Vid eftersläckningen, som fordrar stor rörlighet, är 25 mm slang överlägsen slang av grövre dimension.

Några synpunkter på brandkårernas samarbete.

I ett bohusländskt skärgårdssamhälle inträffade i februari vid 3-tiden på natten en eldsvåda. Samhället har den för bohusländska fiskarsamhällen i allmänhet typiska bebyggelsen: en- å tvåvånings trähus intill och — klättrande uppför bergssidorna — över varandra. Brandmurar saknas helt och avstånden mellan husen uppgå stundom knappast till en meter. Vindstilla hör till sällsyntheterna i dessa trakter.

Bekämpandet av en eldsvåda under dylika omständigheter kräver i regel redan från början samarbete av flera brandkärer. Så var även här förhållandet.

Beträffande själva släckningen är icke mycket att säga. Den synes

ha utförts på ett berömvärt sätt och lett till gott resultat. Det är i stället på släckningshjälpens kalande, som några synpunkter kunna vara värda att framhålla.

Inom Bohuslän finnes uppgjord en förteckning över alla brandkärer, med avseende på förbindelserna indelade i brandkårsblock. Förteckningen, som överlämnats till varje brandkår, upptager förutom brandchefens namn, telefon och adress, även varje kårs kapacitet beträffande sprutor, slang och transportmöjligheter. Den har närmast tillkommit med tanke på luftskyddsförhållanden men bör även i fred kunna utnyttjas, nu enligt överenskommelse, senare, om den efterlängtdade brandlagen någon gång kommer, även utan sådan.

I detta fall kallade brandchefen omedelbart en brandkår, stationerad på c:a 10 km avstånd. Då den telefonstation, som saknar nattpåpassning, ej svarade, sände brandchefen resolut en lastbil för hämtning. Först efter en timma kunde kåren träda i funktion.

Låt oss beräkna, hur denna tid använts: Startning av egen gasbil 15 minuter, körtid till kårens stationsort 12 minuter, sammankallande av kåren (vars medlemmar bo i spridda gårdar) 15 minuter, återfärd 12 minuter, insättning 6 minuter.

Hade kallelsen kunnat ske pr telefon, kunde följande tider beräknats: Samling 15 minuter (varunder gasbil därstädes startats), framkörning 12 minuter, insättning 6 minuter, summå 33 minuter. En aktningsvärd tidsvinst hade kunnat vinnas i ett kritiskt läge genom exempelvis direktkoppling från växelstationen till brandchefen eller annan lämplig person inom samhället. En dubbel möjlighet kunde också funnits att få kontakt med detsamma, dels genom den direktkopplade apparaten, dels med växelstationen, om nattklocka här inkopplats.

Om brandchefen i stället kallat med cykelordonnans, torde tiderna blivit följande: Cykelfärd 25 minuter, samling 15 minuter (varunder bil från endera samhället kunnat stå till förfogande), framkörning och insättande 18 minuter = 58 minuter. Vinst praktiskt taget ingen. Brandchefen handlade rätt i detta fall.

Ytterligare två kårer kallades. Till den ena fanns landsvägsförbindelse (c:a 12 km) men ingen telefonförbindelse. Även här kallades och hämtades medelst bil. Insättning kunde ske efter 50 minuter, även här lång tid med tanke på avståndet. Anledningen till att den dock blev kortare än i första fallet, torde bero, dels på att brand-

männen bo i tätbebyggt samhälle och samlingen därför kunde ske medelst signal, dels möjligen på snabbare start av bilen.

Den tredje kåren kallades från ett å en ö beläget municipalsamhälle pr telefon och behövde 60 minuter för insättning. Då den hade c:a 10 km båtåfärd att tillryggalägga, synes takten varit god.

Ytterligare en kår med omkring 25 km sjöväg infann sig, kallad utan brandchefens order eller vetskap. -- Detta är en mycket allvarlig sak, även om man bortser från förhållandena i detta speciella fall, nämligen att den ej erfordrades, måste gå utomskärs i hård vind samt att närmare kår funnits att tillgå. Eget samhälles skydd försvagas i onödan och ersättningsfrågan kan bereda svårigheter, särskilt om olyckor inträffa. Vem som kallade vid detta tillfälle, tycks ej vara utrett. Det är emellertid ej ovanligt, att telefonist själv i missriktat nit utan att tänka på ev. följder begär släckningshjälp. Mottagande brandchefen måste skaffa sig godtagbart bevis för, att rekvisitionen kommer från ansvarigt håll.

Brandchefen har alltså handlat på efter förhållandena bästa sätt, men däremot framträda vissa svagheter i systemet.

Beträffande möjlighet till nattförbindelse med telefon förhåller det sig på följande sätt. Atskilliga växelstationers föreståndare ha förbundit sig att natttid verkställa koppling mot en extra avgift av 1 kr pr samtal för den händelse de höra signalen. Förbindelsen innebär emellertid icke skyldighet till ständig påpassning. En nattkoppling till viss abonnent (begränsat antal för varje växelstation, beroende på antalet egna linjer till centralstation) kan erhållas mot en avgift av 10 kr pr månad. Avgiften kan tyckas hög för en liten kår med sällan förekommande utryck-

ningar, men utgiften kan dock betala sig genom vinsten vid en enda eldsvåda.

Det finns emellertid i de flesta fall även en annan utväg. Där förstnämnda betjäning mot 1 kr pr samtal i regel sker, kan, då påpassning ej upprätthålles, på begäran anmälan härom och direktkoppling till viss abonnent erhållas till en kostnad av 50 öre pr natt.

Gengasbilarnas startning kunna särskilt nattetid taga lång tid i anspråk, om de ej äro slaggade och påfyllda före inställandet. Det bör på de flesta håll just nu ej bereda någon större svårighet att få disponera någon avregistrerad bil, särskilt personbil. Och även en sådan är efter vissa anordningars vidtagande (för bogsering) användbar för transporterande av både spruta, slang och annan lättare redskap samt personal. För sålunda för brandväsendets behov avsedd avregistrerad bil behöver skatt ej erläggas, ej heller trafikförsäkring, om kommunen svarar för riskerna. Trafikförsäkring är dock lämplig och kan efter överenskommelse med försäkringsbolaget i varje särskilt fall i regel erhållas för fjärdedelen av årspremien, om bilen tagas i bruk högst

15 gånger pr år. En dylik premie, omfattande jämväl brandförsäkring, torde belöpa sig på ungefär en hundralapp pr år, en överkomlig summa i förhållande till fördelen.

Värdet av att snabbt kunna sammankalla brandpersonalen framstår tydligt. Det är därför önskvärt, att en brandkår stationeras i ett tätbebyggt samhälle, även om detta icke skulle ligga precis i centrum av släckningsområdet. Olägenheten av större avstånd kan vanligen mer än väl uppvägas genom välordnad telefonförbindelse, snabb samling och disponerande av bil.

Om den föreslagna brandlagens bestämmelse, att varje kommun skall själv eller tillsammans med närliggande kommuner organisera brandkår, blir antagen, skulle det enligt mitt förmenande åtminstone i fredstid vara fördelaktigare med ett mindre antal kårer, centralt belägna, utrustade med goda förbindelser och med genom oftare ianspråktagande bättre utbildning och livligare intresse för sin uppgift, än med ett större antal utspridda mindre kårer, där både ekonomi, utbildning och intresse blir svårt att nöjkiktigt upprätthålla.

Curt Bergström.

Vattentankbilar — personalbesparing.

Användandet av vattentankar och tunnor för transport av vatten för eldsläckningsändamål är ingen nyhet.

Detta förfaringsätt har ju använts sedan urminnes tider, och då luftskyddsinspektionen nu tagit upp metoden i samband med organisationen av brandkårearnas luftskyddstjänst, är detta endast ett bekräftande av det gamla sanningordet om intet nytt under solen.

Vid brandbefälsskolan i Finland har även utexperimenterats s. k. hjälpkryssare för landsbygden, vilka visat sig vara av utomordentlig betydelse även för stora eldsvådor.

En sådan kryssare utgöres av en vanlig lastbil på vilken placerats en vattentank om cirka 1000 liters rymd.

På bilen finnes även motorspruta med sugslang, varigenom pumpen kan anslutas till nya vattentankar,

sedan vattnet i den först använda tagit slut.

Just nu pågår i brandkårskretsar diskussionen om arbetsgruppernas storlek och sammansättning.

Allt som kan göras för att förbättra brandskyddet och förstärka brandkärerna bör givetvis komma till utförande, men man får nog inte glömma, att brandkårens organisation ytterst bestämmas av kommunernas ekonomiska resurser, ett förhållande, som i synnerhet i mindre orter kan vålla otroliga bekymmer för vederbörande anslagssökande brandchefer och andra.

Kan man därför behålla gruppindelningen med en arbetsstyrka om 3 man, vore nog mycket vunnit, inte bara ur ekonomisk synpunkt för kommunerna utan även just för brandskyddet i samhällena, eftersom de pengar, som på detta sätt sparas, kunna användas till andra kanske värdefullare ändamål för brandkårens förbättring. I små städer finnes en så liten styrka disponibel för första utryckning, att det säkert är nödvändigt, att med alla till buds stående medel söka ordna det så, att brandkåren vid framkomsten kan uträtta mesta möjliga med minsta möjliga personalstyrka.

Detta är möjligt endast om brandkåren organiseras så, att en liten lätt avdelning bestående av tränade yrkesbrandmän kan utrycka omedelbart efter larmsignal och sedermera snarast möjligt kan erhalla förstärkning från inkallade borgarbrandmän eller andra reservstyrkor.

Härför erfordras ändock en yrkesbrandkår om cirka 15 man, vilket är tillräckligt ekonomiskt betungande för små samhällen. (Fridygnberättigade, telegrafvakt, ambulanspersonal, kommanderade utom stationen samt första utryckningsstyrka om 1 befäl, 1 man till förfogande och en arbetsgrupp om 3 man).

En lätt enhet, som omedelbart kan utrycka, torde också vara tillfyllest i de flesta fall inte bara för pyttsspruteeldsvådor utan även för sådana eldsvådor, som kräva användning av slangledning från brandpost eller motorspruta.

Vid Uddevalla brandkår har i början på detta år iordningsställt en utryckningsbil, som byggts särskilt med tanke på att så mycket som möjligt utnyttja den lilla utryckningsstyrka, som är tillgänglig för första utryckning. Då nuvarande ogynnsamma tider icke inbjuda till anskaffning av dyrbar ny materiel, har bilen inköpts gammal och avses såsom provisorium i avvaktan på bättre tider.

Anskaffningskostnaden för bilen — en Volvo i gott skick med rätt bra gummi — var 1,600: — kronor.

Från luftskyddsinspektionen erhöles utan kostnad en vattencistern av den mindre typen, som kom väl till pass, sedan storleken något minskats.

Eftersom bilen är att betrakta såsom provisorium, var det icke lämpligt att förse den med fast pump, som drives av bilens motor, utan i stället monterades underredet bort på en bogserbar Albin-spruta om 900 m/l kapacitet och hela sprutan placerades på bilen.

Omedelbart bakom förarhytten placerades vattentanken.

Tanken är försedd med ventilationsrör för bortförande av övertrycksluften vid påfyllning av vatten. Detta rör kan medelst en avstängningskran stängas, så att vatten icke skvalpar över vid körning med bilen.

Vidare finnes inne i tanken monterad en flottör, bestående av en korkskiva, på vilken fastsatts en kopparstång, så att maskinisten vid varje tillfälle kan avgöra, huru mycket vatten, som finnes kvar i tanken under pumpningen. För att denna stång inte skall vara till hindern vid utryckningen eller vid

framkomsten, då stegar och annan materiel skall tagas från bilen, hålles den medelst ett avskruvbart lock i nedsänkt läge tills pumpningen börjar.

Tanken har också försetts med avtappningskran i botten samt med rörledning med 63 mm normalkoppling för anslutning av tryckslang för tankens fyllning och slutligen med sugrör, direkt anslutet till motorsprutans sugintag. Sprutans sugintag medger även direkt koppling av pumpen till öppet vatten medelst vanliga sugslangar.

Finessen med bilen är anordningen för utläggning av tryckslang samt angöring av tanken för fyllning från brandpost eller öppet vatten.

Baktill på bilen har placerats en slanglåda, som rymmer 50 meter 52 mm tryckslang, inpackad i bukter i lådan.

Slangen är vid utryckningen direkt kopplad till sprutans ena uttag, varför slangutläggaren icke behöver ödsla tid med denna detalj.

En enda man har alltså möjlighet att själv verkställa slangutläggning från motorsprutan.

Genom att bilen som regel kan köras nära nog ända fram till eldstället, har det visat sig, att 50 m är lagom längd på slangen i lådan. Den räcker väl till uppför trappor till vindsvåningar, ner i källare o. s. v. Som reserv medföres dessutom ytterligare lådor med tryckslang.

I botten på slanglådan ligger 2 st kortlängder om cirka 12 m, varför slangutläggaren, om hela slangförrådet i lådan ej behöver användas, lätt kan koppla bort den ena eller båda de sista slanglängderna och angöra strålröret på lämpligt avstånd från bilen.

För fyllning av vattentanken under pågående eldsläckningsarbete finnes följande anordning.

Baktill på bilen har placerats en slangkärra, rymmande 200 m 63 mm tryckslang.

Kärran kan medelst ett enkelt handgrepp lossas från bilen.

Slangen på kärran är direkt kopplad till tankens påfyllningsrör, varför inga åtgärder behöva vidtagas härmed av slangutläggaren.

Påfyllningsröret är försett med avstängningskran.

På kärran finnas fastsatta *brandposthuvud* och *brandpostnyckel*.

En enda man kan alltså själv förbinda tanken med brandpost endast genom att lossa kärran från bilen samt under utläggning av slangen draga kärran till lämplig brandpost och där angöra brandposthuvudet och koppla slangen. Vid lossandet av kärran kan eventuellt maskinisten biträda.

En man erfordras slutligen såsom maskinist vid sprutan.

Tre man kunna alltså samtidigt:

1. Ansluta motorspruta till brandpost på intill 200 m avstånd från brandplatsen medelst slangledning via vattentanken.
2. Utlägga en enkel ledning från motorspruta ansluten till "vattensamling" i tanken.
3. Köra och sköta sprutan. (Maskinisten.)

Till motorsprutans andra uttag finnes vidare direkt ansluten och kopplad 1" smalslang och då denna användes, behöves som regel ingen anslutning av tanken till vattentag ske.

På bilen medföres materiel, så att möjligheter finnas att från sprutans båda uttag utlägga antingen en till två smalslangar eller en till två slangar av grövre dimensioner, enkla eller grenade.

Avsikten är att nästa bil, som kommer att anskaffas, skall byggas på samma sätt men med den skillnaden, att pumpen placeras fast på bilen ansluten till bilens

motor samt att vidare bilen skall utrustas med skumtank och pumpen förses med injektor, så att vid behov även *skumledning* kan utläggas *direkt* från bilen och tanken.

För att få bilen så lätt som möjligt är utrustningen i övrigt icke omfattande. Mera och tyngre materiel medföres i stället på den andra utryckningsbilen, som snarast har att utrycka till eldstället med bemanning.

I utrustningen ingår således endast en mindre pyttsspruta, en handskumsläckare, en kolsyresnösläckare, samt en pulversläckare och vidare fyra skarvstegar, slangbindor, lyktor och övrig mindre första-handsmateriel.

Även bemanningen på bilen är lämplig för att få en *lätt och snabb förstahandsutryckning*.

I nödfall är alltså 3 mans besättning tillräcklig, men för att få någon ytterligare att hjälpa till vid sprängning av dörrar, ordonnanstjänst m. m. bör bemanningen vara 4 man, varvid den fjärde dock icke ingår i den egentliga arbetsgruppen.

Denna fjärde man kan också med fördel användas såsom rökdykare och kan redan under färden till eldstället göra sig beredd och påtaga utrustningen med syrgasapparat eller liknande.

Härav framgår, att en grupp om 3 man med hjälp av denna specialbyggda vattentankbil kan uträtta samma arbete, som eljest skulle kräva 2 grupper om sammanlagt 6 man eller vid fyramannagrupper 8 man.

Det är givetvis icke till fördel för brandkåren att arbeta med så liten bemanning under längre tid, men under de minuter, som åtgå, till dess andra utryckningsbilen hinner anlända, kunna de uträtta förvånansvärt mycket för brandens släckning eller begränsning.

De första minuterna äro ju betydelsefullast, och därför är det också värdefullt, att slangutläggningen med denna anordning kan ske så *snabbt*. Erfarenheten har visat, att slangutläggaren är klar för sprutning fortare än vad maskinisten med hjälp av självstarten kan få pumpen i gång, och eftersom det inte är fråga om att pumpa vattnet några längre sträckor, kan vattnet vara i strålröret 15—20 sekunder efter det bilen stannat vid eldstället.

Den tid, som den medförda vattentankens mängd i tanken räcker, är 6—7 minuter med användande av en 10 mm stråle och vid ett tryck av cirka 5 kg.

Den brandman, som har till uppgift att förbinda vattentanken med brandpost medelst slangkärran, har alltså god tid på sig. Sedan han löst sin uppgift, går han utan order fram till strålföraren, som därigenom får hjälp med sitt arbete. Eller också lägger han på särskild order ut ytterligare en tryckledning från sprutans andra uttag med hjälp av slanglåda nr 2.

På landsbygden är det ofta svårt att få vatten på lämpliga avstånd.

Det är då till stor fördel att omedelbart kunna använda det medhavda förrådet och under de 6—7 minuter, som stå till förfogande, koppla spruta till vattentag på längre avstånd samt förbinda denna spruta med vattentanken. Härigenom erhålles även automatiskt *seriekoppling*, vilken ändå kan vara nödvändig, om slangledningarna måste utläggas långa sträckor eller med stor nivåskillnad.

På landsbygden är bilen alltså lämplig, men kräver en andra utryckningsbil, som kan medföra huvudförrådet av materiel samt större personalstyrka och ännu en motorspruta.

Men bilen fyller även en mycket stor uppgift inne i städer och samhällen med brandposter,

Det bästa sättet att utnyttja en brandposts kapacitet är just att låta vattnet från brandposten fylla ett större ämbar av väv eller en cistern som den på bilen och däriifrån vidarebefordra vattnet med hjälp av pumpaggregat.

Denna metod för angöring av spruta till brandpost ger mera vatten än då sprutan medelst tryckslang kopplas direkt till brandposten. Dessutom bortelimineras risken för vacuum i sugledningar och vattenledningsnät i sådana fall, då sugslang angöres till brandposten.

Rent taktiskt sett är tankbilen alltså att föredraga även i samhällen med vattenledning.

Därtill komma fördelarna i sådana fall, då brandpost inte finnes i närheten av eldstället utan slangutläggningen skulle taga lång och dyrbar tid i anspråk, eller om eldstället är beläget på så stor höjd i förhållande till brandposten, att trycket i brandposten ändå inte räcker till utan angöring av spruta.

Ett villkor är dock, att pumpen inte har för liten kapacitet. Minst 1,000 m/l torde vara erforderligt. Är kapaciteten mindre, riskerar man att låsa en brandpost, som kanske kan ge mera vatten än vad sprutan kan leverera och således inte kunna utnyttja den till fullo.

Fördelarna med en dylik tankbil kunna alltså inte utnyttjas vid matning av tanken till en spruta, som endast ger 600 m/l.

Fördelarna med en dylik tankbil kunna alltså sammanfattas sålunda:

1. Anskaffningskostnaden är icke påfallande hög.
2. Snabbheten och slagkraften är stor. (15—20 sekunder för klargörande av en kraftig stråle.)
3. Erforderlig bemanning är liten. (3 man för utläggning av tryckslang, anslutning av tanken till brandpost eller spruta vid öppet vatten samt körning av pumpen.)
4. Metoden med koppling av sprutan till brandpost via vattentanken är taktisk lämplig för utnyttjande av brandpostens vattenkapacitet.
5. Enheten är självständig och oberoende av vattentillgång då smalslang eller skumledning användes.
6. Cisternen kan i yttersta nödfall fyllas medelst vattenlangningskedjor.
7. Släckningen upphör icke omedelbart, om brott uppstår i tillförselledning.
8. Största betydelsen har bilen på landsbygden, där vattentillgång icke finnes i närheten av eldstället eller i samhällenas ytterområden, där brandposter icke finnas inom nära räckhåll eller om trycket i brandposterna icke är tillräckligt för effektiv eldsläckning.

Slutligen kan nämnas, att bilen med gott resultat använts även för släckning av skogsbränder av större omfattning, varvid den visade sig mycket effektiv för att tränga ihop brandfronten samt skydda bygghusen.

(Ur Brandskydd.)

P. M. över några erfarenheter och synpunkter vunna vid skogseldsläckning med Gustavsbergs Brandkår.

Brandkåren har helt eller delvis utfört skogseldsläckning i Boo, Värmdö och Ingarö socknar under 1938 vid 2 skogseldar, 1939 27, 1940 9, 1941 4 och 1942 1.

Allmänna synpunkter.

Som allmän erfarenhet från dessa bränder kan genast fastslås, att vid torr väderlek är det ett nästan hopplöst företag att inom rimlig

tid helt söka släcka en verklig skogs- eller markbrand utan vatten.

Om ej en tillfredsställande eftersläckning skett med vatten, löper man ständig fara för att elden kan blossa upp igen, varför en krävande vakthållning under lång tid erfordras, om ej regn kommer.

Man behöver ej vara närvarande vid många skogsbränder för att komma underfund med vilken hjälplöshet som i allmänhet råder bland släckningsmanskapet, innan brandsprutor och vattenslangar satts i funktion.

Det torde därför ej bland på området erfaret folk råda något tvivel om, vilken släckningsmetod, torr eller våt, som bör användas. Oftast sker släckningen genom en kombination av båda dessa metoder, i synnerhet i en brands tidigaste skede. *Elden är ju i sin lös-släpptu form en fiende, som med alla medel och på kortaste tid bör bekämpas.* Belysande för hur nödvändigt vatten är vid släckning även av skogs- och markbränder kan nämnas, att vattenåtgången vid här berörda fall uppgått till i medeltal c:a 100 liter vatten pr m² yta. Man kommer sällan under denna siffra vid släckning av genom-torr mark av det slag, d. v. s. bergig skogs- och skärgårdsterräng, det här varit fråga om. Denna mossartade mark förbrännes i allmänhet ned till berggrunden.

Släckningstaktik.

Val av taktik är närmast beroende på vattentillgången och läget av denna. Många andra faktorer inverka också, men vattnet är i allmänhet den viktigaste.

Släckningen av en större skogsbrand kan uppdelas i följande skeden:

1. Bedömande av läget, uppgörande av angreppsplan, utdelande av order.
2. Begränsning genom omfattning.

3. Nedkämpning.

4. Eftersläckning, röjning.

5. Vakthållning.

Dessa skeden äro lika vid såväl torr som våt släckning.

Sättet att gå tillväga inom de olika skedena är beroende på många faktorer, men tillgången på folk, eldsläckningsmateriel och vatten äro de närmast bestämmande.

Eldsläckningsmaterielen.

Den materiel, som erfordras vid torr eldsläckning är ju så väl känd, att jag ej här skall omnämna den.

Däremot har erfarenheterna från dessa bränder givit en del värdefulla riktlinjer beträffande val av mekanisk eldsläckningsmateriel, vilka här skola beröras.

Motorsprutans storlek bör väljas med hänsyn till förhållandena inom det distrikt, där den huvudsakligen kommer att användas. Har man råd och möjlighet till anskaffning av mer än en enhet, är det lämpligast att välja två storlekar, helst av samma fabrikat. Är materielen särskilt avsedd för skogsbrand-skydd, bör man ha åtminstone en bärbar motorspruta om 500—600 m/l kapacitet, enär vattentillgångarna och deras lägen i allmänhet lägga hinder i vägen för användandet av större sprutor. Dessutom äro ju motorerna ej fullt så bensinslukande.

I allmänhet kan sägas, att det är bättre med två mindre sprutor än en stor. Man får därigenom större rörlighet i brandförsvaret.

Slangmaterielen. Vid användandet av större sprutenheter kan ju knappast ej ifrågakomma annan slang än av normaltyp. Ett annat förhållande är det beträffande skogsbrandsprutorna. Det har vid Gustavsbergs Brandkår visat sig mycket fördelaktigt, att vid användande av en motorspruta av sist-nämnda typ använda sig av en huvudslang av normaltyp och från

grenröret använda småslangar av en tums grovlek. Detta medför:

1. att man kan få fullt släckningstryck på ett flertal strålar;
2. att man kan bekämpa en större yta eller flera bränder samtidigt;
3. att man med fördel kan använda ungdom och kvinnor att betjäna materielen, vilket är så gott som uteslutet, om den tunga slangmaterielen måste användas i bergig skogsmark;
4. att man erhåller större rörlighet i släckningsarbetet samt
5. att man kan spara på det dyrbara vattnet.

Vidare kan nämnas, att den munstyckstyp, som efter ingående försök visat sig bäst vid skogseldsläckning, är Mohlin-munstycket. Detta såväl vid användning på normalslang som småslang. Man kan

säga, att munstycket ifråga är det verkliga släckningsverktyget.

Sammanfattning.

Med ledning av här relaterade erfarenheter skulle jag som lämplig skogseldsläckningsenhet av luftskyddstyp vilja rekommendera:

Bärbär motorspruta om 500—600 min/lit.

Normalslang minst 600 m.

Småslang 1" minst 500 m.

1 st. grenrör av normaltyp med överkopplingar till småslang.

2 st. strålrör av normaltyp med Mohlin-munstycken.

4 st. strålrör för småslang med Mohlin-munstycken.

Denna släckningsenhet är särskilt lämpad för landskommuner med ringa tillgång på manlig släckningspersonal, vilket alldeles särskilt blir fallet vid krigstillfälle.

A. E. Nilsson.

FRÅN LÄNSFÖRBUNDEN.

Stockholms läns Brandkårsförbund.

T. f. Brandkonsulent: Kaptén *Erik Gillner*. Exp.: Styrmansgatan 1, Stockholm.
Telefon 60 63 08.

Redogörelse över Stockholms läns brandkårsförbunds verksamhet under år 1942.

Tack vare Stockholms läns brandstodsbolags välvilliga understöd har förbundet även under år 1942 kunnat bedriva sin verksamhet. Förbundet har från brandstodsbolaget erhållit ett anslag på kr. 5,300:—. Från det anslag, som av Kungl. Maj:t ställts till Svenska Brandkårens Riksförbunds

förfogande för organisation av brandkärer, har förbundet erhållit kr. 1,900:—. Förutom ovannämnda anslag till förbundet har brandstodsbolaget även lämnat direkt stöd till brandkårsväsendet inom länet för upprättande av nya kärer och förstärkande av redan befintliga. Sälunda hava bidrag läm-

nats till Bergshamra, Färentuna, Hökhuvud, Skederid, Torö och Össebygarns brandkärer med inalles kr. 8,300:—.

Antalet till förbundet anslutna kärer är nu 107. Under 1942 hava tillkommit 22 kärer.

Styrelsen har haft två sammanträden. Denna styrelse har bestått av Landshövding K. Levinson, ordförande, Direktör B. Rudling, vice ordförande och kassaförvaltare, Assuransdirektör N. Sundstedt, f. d. Brandchef A. Wiberg, Landsfiskal S. Wadenius, Handlande M. Fellin, Mjöltnare F. H. Björkman.

Som konsulent och sekreterare har under året fungerat kapten Erik Gillner. Som biträdande konsulent har under en del av året tjänstgjort f. d. brandchefen i Häl-singborg ryttmästare O. Sandwall.

Konsulenterna hava gjort 81 besök hos kärer, varvid övningar ägt rum och föredrag hållits samt råd och upplysningar lämnats beträffande brandskydd och därmed sammanhängande frågor. Organisationsarbete har även bedrivits för organisation av brandkärer å orter,

där Luftskyddsinspektionen utplacerat motorsprutor.

Konsulenterna hava skriftligen och per telefon lämnat råd och upplysningar beträffande nyan-skaffning av materiel och andra ärenden rörande brandväsendet.

Den 18—20 maj hölls instruktionskurs för brandbefäl och brandmän från länet vid Kungsholms brandstation i Stockholm. I kursen deltog 49 man. Kursen omfattade föredrag om eldsläckningslära, brandkärernas uppträdande under flyglarm, rökskydd, motorsprutors skötsel och vård (såväl teoretiskt som praktiskt). Dessutom förekom befäls- och instruktionsövningar samt praktiska bedömningsövningar medelst eldsläckningsspel.

Förbundsmötet ägde rum i Södertälje den 16 september. Vid mötet redogjorde brandchef N. Svensson för brandväsendet i N. Film och Valö samt brandchef M. Fellin för brandväsendet i Knivsta. Dessutom visades ett eldsläckningsspel. Med tillhjälp av detsamma demonstrerades en del timade bränder.

Brandkårsförbundets räkenskaper under året utvisa följande

Inkomster:

Överfört från föregående år	68: 11
Anslag från Stockholms läns brandstodsbolag	5,300: —
Bidrag från Svenska Brandkärernas Riksförbund till hållande av instruktionskurs	300: —
Bidrag från Svenska Brandkärernas Riksförbund till organisation av brandkärer	1,900: —
Kronor	7,568: 11

Utgifter:

Styrelse	329: 60
Sekreterarearvode	50: —
Konsulentarvode	1,590: —
Konsulentens resor	1,682: 75
Kostnader för årsmötet	231: 10
Instruktionskurs	1,135: —
Diverse utgifter	104: 20
	5,122: 65
Icke förbrukat anslag att överföras till år 1943	2,445: 46
Kronor	7,568: 11

Stockholm i april 1943.

KARL LEVINSON.

Ordf.

/ Erik Gillner.

Ovanstående berättelse och räkenskaper ävensom förbundets protokoll hava av oss, utsedda revisorer, genomgått, utan att granskningen givit anledning till någon vår erinran.

Vi tillstyrka förbundsmötet att bevilja styrelsen ansvarsfrihet för dess förvaltning under det gångna året.

Stockholm den 12 april 1943.

Carl Beck-Friis.

C. W. Nisbeth.

Södermanlands läns Brandkårsförbund.

Brandkonsulent: Brandchef *M. Ejdervik*. Exp. Brandstationen, Katrineholm.
Telefon 237.

Redogörelse över verksamheten under år 1942.

Brandväsendet i länet har allt sedan år 1935 varit i stark utveckling. Efter år 1939 har här till i hög grad bidragit möjligheten för kommunerna att genom luftskyddsinspektionen, helt eller delvis med statsbidrag, erhålla motorsprutor. Härav hava kommunerna i stor utsträckning begagnat sig, och jämväl under år 1942 hava sprutor på detta sätt tillförts länet. Följande mera betydande förbättringar av brandväsendet i *städer och samhällen* kunna nämnas:

Nyköpings stads brandkår har genom luftskyddsnämnden erhållit 5 motorsprutor om vardera 1,600 m/l, 2,000 m slang samt diverse mindre materiel.

Katrineholms stads brandkår har inköpt en mekanisk förlängningsstege och genom luftskyddsnämnden 1,000 m slang samt en mängd mindre materiel.

Trosa stads brandkår har genom luftskyddsnämnden erhållit 2 st motorsprutor om vardera 800 m/l samt 1 mindre skumspruta.

Flens municipalsamhälles brandkår har under året fått ny, modern brandtelegraf med 15 brandskåp.

Gnesta municipalsamhälles brandkår har under året fått sin brandtelegraf genomgången och förbättrad.

Oxelösunds municipalsamhälles brandkår har under året kunnat taga nybyggd, tidsenlig brandstation i bruk.

Städer och samhällen hava under året inköpt sammanlagt 4,000 m brandslang. Flera större industrier i städerna hava låtit installera automatisk brandalarm.

Beträffande landsbygden kan nämnas,

att brandkår har bildats för Helgesta socken, vilken brandkår under året utrustats med materiel, samt

att brandkärer äro under bildande för Åkers, Stora Malms och Ö. Vingåkers socknar.

Genom luftskyddsinspektionen hava följande kommuner inköpt eller tilldelats motorsprutor om 900 à 1,000 m/l, nämligen Trosa-Vagnhärad, Stigtomta, Lunda, Helgesta och Barva.

Följande frivilliga brandkärer hava under året erhållit utryckningsautomobiler, nämligen Österåker, Öster Rekarne Norra för brandstationen vid Kjöla kyrka samt Enhörna. Därmed äro 30 frivilliga brandkärer försedda med egna utryckningsfordon.

Brandstationer på egen grund hava av respektive kommuner uppförts för Helgesta, Stigtomta, Å-

kers och Lärstringe-Torsåkers frivilliga brandkärer. För att bereda brandkärerna ändamålsenliga förvaringslokaler för redskapen hava mera omfattande byggnadsarbeten utförts i tidigare befintliga byggnader, nämligen för Svärta, Stora Malm och Oaxens brandkärer.

För skogsbrandskyddets ordnande hava Floda och Bogsta-Sättersta frivilliga brandkärer genom luftskyddsinspektionen tilldelats var sin motorspruta om 800 m/l, slangkärra, 500 m slang och diverse annan, mindre materiel. Liknande utrustningar hava under åren 1940 och 1941 tilldelats Näshulta och Kila frivilliga brandkärer.

Brandkonsulenten har under året avlagt 56 besök hos 53 brandkärer. Skriftlig rapport har efter varje besök avlämnats till förbundet. Nuvarande försvårade reseomöjligheter lägga tyvärr hinder i vägen för att i ännu större utsträckning besöka brandkärerna.

Brandkårsförbundets årsmöte hölls i Nyköping den 13 juni och bevestades av cirka 50 personer. Programmet upptog förutom sedvanliga föreningsangelägenheter en utfärd i buss till Harg, 2 km från Nyköping, där uppvisning hölls av Helgona-Råby-Bårbo friv. brandkår. Efter lunch i Nyköping demonstrerades luftskyddscentralen och visades Riksluftskyddsförbundets propagandafilm.

Instruktionskurs har varit anordnad i Katrineholm den 16 och 17 november. Kursen öppnades av landshövding A. Wijkman, som därvid erinrade om eldsläckningsorganisationernas betydelse, särskilt under nuvarande förhållanden, då varje eldsvåda såväl i stad som på landsbygden menligt inverkar på landets folkförsörjning. Programmet för kursen omfattade föredrag bl. a. i frågor, som beröra hemortsförsvaret, förslaget till brandlag och ny brandstadga, tekniska och tekniska synpunkter på

eldsläckningen samt skogseldsläckning. Vidare förekommo praktiska tillämpningsövningar samt uppvisning av en ny stegkonstruktion. Kursen bevestades av 50 representanter för 34 brandkärer.

Insikten om betydelsen av ett ordnat brandförsvar står för varje år alltmer klar för varje enskild medborgare. De svåra eldsolyckor, som ofta drabba vårt land, göra det emellertid erforderligt, att alla krafter ytterligare spännas för att minska desamma. Särskilt beklagliga äro eldsvådor, som kunnat undvikas genom ordinär förtänksamhet. Alltför ofta orsakas desamma av tanklöshet, bristande ordning, tobaksrökning och dylikt. Det anses t. o. m., att tre fjärdedelar av alla brandskador uppkomma av slarv eller därmed jämförliga orsaker.

Till brandkärerna riktas en maning att tillse, att reserver äro utbildade, så att brandkärerna alltid äro fulltaliga och kunna fullgöra sin viktiga samhällstjänst, att en del av övningarna bedrivnas på industribyggnader, lantgårdar och andra större objekt och att vederbörande fastighetsägare i tillämpliga fall uppmannas att sörja för att erforderlig vattentillgång alltid finnes.

Vid verksamhetsårets utgång äro till brandkårsförbundet anslutna:

- 13 kommunala brandkärer,
- 34 frivilliga brandkärer,
- 12 bruks- och gårdsbrandkärer och
- 2 landskommuner.

Av länets 88 landskommuner hava vid verksamhetsårets utgång 31 kommuner ordnat sitt brandskydd genom avtal om släckningshjälp med närliggande stad eller samhälle; för 56 kommuner hava 34 frivilliga brandkärer upprättats, varefter återstår 1 kommun, som ännu icke ordnat sitt brandskydd.

För det anslag, brandkårsför- ringsbolag för verksamhetens be- bundet under året erhållit av Sö- drivande, framför förbundet varmt dermanlands läns Brandförsäk- tack.

Inkomster och utgifter under året framgå av nedanstående uppställ- ning:

Inkomster:

Kassabehållning från år 1941	7,502: 87
Årsavgifter	900: —
Svenska Brandkårens Riksförbund: bidrag till instruk- tionskurs	300: —
Svenska Brandkårens Riksförbund: förskotterade orga- nisationskostnader	600: —
Anslag från Södermanlands läns Brandförsäkringsbolag ..	4,500: —
Ränta å sparkasseräkning för år 1942	165: 51
	Kronor 13,968: 38

Utgifter:

Brandkonsulenten: arvode, dagtraktamenten och resor	2,670: 15
Sekreteraren: dagtraktamenten och resor	234: 40
Svenska Brandkårens Riksförbund: årsavgifter	600: —
Årsmötet i Nyköping	269: 45
Instruktionskursen i Katrineholm	1,479: 60
Annonser	37: 45
Trycksaker	94: 38
Kassabehållning till år 1943	8,582: 95
	Kronor 13,968: 38

Brandkårsförbundets styrelse består av förbundsordföranden, lands- hövding Bo Hammarskjöld, vice ordföranden greve Rurger Wachtmeis- ter samt herrar stadsingenjör D. Aronson, järnhandlare K. Anderson, kapten N. L. Arfwedson, disponent Ture Flodkvist och lantbrukare F. W. Ericsson, av vilka stadsingenjör D. Aronson är i tur att avgå.

Nyköping den 2 mars 1943.

Å styrelsens vägnar:

RUTGER WACHTMEISTER.

Vice ordf.

/ S. Malmberg.

REVISIONSBERÄTTELSE.

Undertecknade, utsedda att granska Södermanlands läns Brandkårs- förbunds räkenskaper för år 1942, få efter fullgjort uppdrag intyga, att brandkårsförbundets ställning vid årets slut befunnits sådan den upp- givits i styrelsens här ovan avgivna berättelse och att räkenskaperna äro noggrant förda samt försedda med vederbörliga verifikationer.

På grund av vad ovan anförts, få vi hemställa, att full och tacksam ansvarsfrihet beviljas styrelsen för den tid revisionen omfattar.

Lindö och Lötens skola den 6 mars 1943.

Hans von Rosen.

Karl G. Naeshund.

Västernorrlands läns brandkårsförbund.

Brandkonsulent: Brandchef V. Tell. Exp.: Brandstationen, Härnösand. Tel. Brandkären.

Redogörelse för verksamhetsåret 1942.

Vid slutet av år 1942 voro 104 medlemmar anslutna till förbundet och uppgick samtidigt de anslutna brandkärernas antal till 85.

Brandkonsulenten har under året företagit 101 besök hos olika medlemmar av förbundet i och för övning av brandkärer, planläggning av nya brandkärer eller för besiktning av befintliga eldsläckningsanordningar. Vidare har brandkonsulenten företagit besiktningar vid landstingets sjukhus och andra inrättningar.

Av stor betydelse för brandskyddet inom länet har varit den omständigheten, att till brandkonsulenten remitterats för yttrande skrivelser från Länsstyrelsen, Luftskyddsinspektionen samt andra myndigheter.

I avvaktan på antagandet av den nya brandlagen har arbetet med nya brandordningar varit vilande under större delen av året.

Instruktionskurs för brandbefäl och motorsprutskötare från såväl kommuner som industrier anordnades i Örnsköldsvik under tiden den 2—4 juli med sammanlagt 47 deltagare. I samband med utbildningskursen hade ett flertal brandredskapsfirmor anordnat en instruktiv brandmaterialutställning i staden.

På grund av förordnande såsom hemortsförsvarsassistent i Örnsköldsviks försvarsområde har brandkonsulenten åtnjutit partiell tjänstledighet från sitt uppdrag under tiden 1 februari—30 juni, men har under samma tid brandkonsulenttjänsten uppehållits av vice brandchef L. Lovén och brandmästare E. Gradin i Härnösand.

Från statsverket har brandkårsförbundet under året erhållit kr. 2,800:— såsom ersättning för organisationsarbete för brandkärer, där luftskyddsinspektionen placerat motorsprutor.

Styrelsen har under året sammanträtt en gång den 4 juli.

Ordinarie förbundsmöte hölls i Örnsköldsvik den 4 juli med synnerligen livlig tillslutning av medlemmar.

Jämlikt § 9 i stadgarna för förbundet har styrelsen inom sig utsett ett verkställande utskott för tiden intill nästa ordinarie förbundsmöte bestående av herrar landshövding Arthur Engberg, riksdagsman L. Tjällgren samt vägstyrelseordförande Erik Olsson.

Förbundsmötet fastställde för år 1943 följande årsavgifter till förbundet förutom det anslag av kr. 2,500:— för år, som Västernorrlands läns brandstodsbolag tillsvidare utfäst sig att erlagga:

för landskommuner och municipalsamhällen en grundavgift av kr. 25:— jämte kr. 5:— för varje fullt tusental invånare,

för industriföretag en grundavgift av kr. 25:— jämte 10 öre för varje vid företaget anställd arbetare,

för brandkår kr. 10:—,
för sockenbrandstodsbolag kr. 25:— samt

för andra sammanslutningar kr. 25:—.

Västernorrlands läns Landsting har beslutat att för år 1943 tilldela förbundet ett anslag av 1,000:— kronor.

Vid 1942 års början utgjorde förbundets kapitalbehållning kr. 90:76.

Under året utgjorde förbundets

Inkomster:

Arsavgifter	4,616: 26
Bidrag från Västernorrlands läns Brandstodsbolag	2,500: —
Bidrag från Västernorrlands läns Landsting	1,000: —
Riksförbundet, bidrag till instruktionskurser för 1941 och 1942	600: —
Statsverket, ersättning för nyorganiserade brandkärer, där luftskyddsinspektionen placerat motorspruta	2,800: —
Räntor	76: 18
	<u>Kronor 11,683: 14</u>

Utgifter:

Avgifter till Riksförbundet	850: —
Förvaltningskostnader	1,448: 17
Konsulentverksamhetens kostnader	5,753: 71
Kostnader för instruktionskurs 1942	563: 35

Behållning:

Innestående å sparkasseräkning	3,002: 68	
Kontant i kassan	65: 23	3,067: 91
	<u>Kronor</u>	<u>11,683: 14</u>

Härnösand den 23 februari 1943.

ARTHUR ENGBERG.
Ordf.

REVISIONSBERÄTTELSE.

Undertecknade, utsedda att granska Västernorrlands läns Brandkårsförbunds räkenskaper för år 1942, få efter fullgjort uppdrag intyga, att Brandkårsförbundets ställning vid årets slut befunnits sådan den uppgivits i styrelsens berättelse och att räkenskaperna äro noggrant förda samt försedda med vederbörliga verifikationer. Siffergranskning har verkställts av undertecknad Ekman.

På grund av vad ovan anförts, få vi hemställa, att ansvarsfrihet beviljas styrelsen för den tid revisionen omfattar.

Härnösand den 27 februari 1943.

Axel R. Camitz.

Karl Ekman.

MEDDELANDE

Från Luftskyddsinspektionen.

Betr. brandflaskor.

Nedanstående har av luftskyddsinspektionen den 8 juni 1943 upplästs i radio och meddelas för ytterligare kännedom.

"Som framgått av dagspressen drev under söndagen i den då rådande västliga och sydvästliga vinden ballonger försedda med s. k. brandflaskor in över vårt land och förorsakade en del eldsvådetillbud och eldsvådor.

Med anledning härav, vill luftskyddsinspektionen rikta en allvarlig maning till alla och envar att verksamt bidra till att förhindra verkningarna av dessa brandanstiftare.

Brandflaskorna utgöras av vanliga glasflaskor om 1/4 till 1 liters rymd och innehålla dels en fosforlösning bestående av svavel, löst i fosfor och dels en gummilösning, d. v. s. rågummi löst i bensol. När flaskan krossas, antändes lösningarna, varvid kraftiga eldflammar och vit rök slår upp. Gummilösningens sega konsistens gör att den har en kraftig vidhäftande förmåga och bildar ett flertal mindre eller större brandhårdar.

Släckningen sker med vatten, våt sand eller fuktig jord. Att märka är att en dylik släckning icke förstör vare sig fosfor eller gummilösningen, ty sedan vattnet runnit bort och avdunstat eller sanden eller jordlagret avlägsnats uppfammar elden på nytt. Om möjligt bör man under bevakning och genom att förhindra att elden sprider sig, låta branden långsamt brinna ut på ort och ställe.

Beröring av brandpartiklarna med händer och kläder skall undvikas, då som bekant fosfor kan åstadkomma allvarliga skador på huden.

Området där en brandflaska krossats bör avspärras för att förhindra att brandmassan sprides till andra platser. Alldeles särskilt viktigt är detta i torr skogsmark, där riskerna för att bränder skola uppstå på dylikt sätt äro stora.

Den släckta brandmassan samt även sådan, som icke antänts skall, om den icke kan få brinna ut på platsen, uppsamlas i en pyts eller liknande fyllt med vatten och bortforslas till plats, där den kan få brinna utan risk för eldsvåda.

Av alldeles särskild betydelse är, att den som upptäcker en dylik ballong, glasflaska eller brand, förorsakad av brandmassan, ingriper för att förhindra en katastrof och framför allt omedelbart lämnar rapport om det skedda till brand-, polis- eller militärmyndighet i orten. Med hänsyn till risken för antändning måste nedslagsplatsen noga bevakas. Ett därvidlag lugnt och säkert ingripande och handlande kan verksamt bidra till att förhindra en brandkatastrof."

Stockholm den 9 juni 1943.

På luftskyddsinspektionens vägnar:

Björn Thorell.

/ Sven Fahlberg.

Barns lek med eld.

Småbarns lek med tändstickor har under våren förorsakat en mängd eldsolyckor med förlust av egendom, människoliv och djur. I

hela landet ha brandskadevärdena på dylika eldsolyckor betydligt överskridit miljonen.

Föräldrar, lärare och äldre syskon.

Det är Er moraliska skyldighet att ständigt vaka över att barns lek med eld ej får förekomma. Sätten äro mångahanda, men var och en kan och skall bidra till att förhindra dessa hemsökelser,

och för vilka man ej kan skylla de små oförståndiga barnen.

Statistiken visar skrämmande att 80 % av alla eldsolyckor bero på slarv eller oförstånd.

Litteraturförteckning.

<i>Stadgar</i> för Svenska Brandkårens Riksförbund	0: 10	Nr 4 Eldsvådors förebyggande. Handledning för brandcheferna i våra mindre samhällen	0: 50
<i>Normalstadgar</i> för Brandkårsförbund	0: 10	Nr 7 Brandstationer	0: 50
<i>Normalstadgar</i> för friv. brandkårer	0: 10	Nr 8 Fabriks- och Bruksbrandkårens organisation och utbildning	0: 50
<i>Anvisningar</i> angående uniformering	0: 10	Nr 9 Instruktion för motorsprutskötare	0: 75
<i>Medaljreglemente</i> för Svenska Brandkårens Riksförbund..	0: 10	Nr 10 Synpunkter vid inköp av sprutor samt om leveransprov av sprutor	0: 50
Riksförbundets broschyrer:		Nr 11 Handledning ang. brand- och explosionsfarliga kemikalier, gaser m. m. samt deras behandling vid eldsvådor	0: 75
Nr 1 Slangar	0: 50	Släckningsförfarandet vid skogseld	1: —
Nr 2 Grunder och principer för brandväsendets ordnande i våra samhällen och på landsbygden	0: 50		
Nr 3 Allmänna grunder och förfaringssätt vid eldsläckning	1: —		